

Mörkret omger oss nu, men tiden går fort och efter julhelgerna blir det snabbt vår igen.

Har du balkong eller uteplats ser du säkert fram emot att få skingra tankarna och få ny energi där.

Även Neuros medlem Birgitta längtar efter detta, fast hon kan på grund av rörelsehinder inte komma ut på sin balkong längre.

Trots det nekades hon bostadsanpassning av kommunen och Neuro hjälpte henne att överklaga, enda upp i högsta instans.

Nu har hon bett oss om att berätta om sitt fall, för att visa hur myndigheterna resonerat.

Foto: Privat

Birgitta nekas rätten till livet på sin balkong

Birgitta, som egentligen heter något annat, är ålderspensionär sedan ett antal år. Hon bor i en bostadsrättslägenhet om tre rum och kök i en stad i mellersta Sverige. Lägenheten ligger i ett femvåningshus, och till varje av de tio lägenheterna hör en balkong, med vacker utsikt. Birgitta och hennes man, som vi kan kalla Åke, flyttade in i lägenheten i början av 2000-talet då den var nybyggd. Det här var många år innan Birgitta drabbades av en svår stroke, som kom att påverka hennes balans och gjorde hennes förflytningsförmåga nedsatt.

Inne i lägenheten kunde hon första tiden efter stroke förflytta sig med en manuell rullstol. Och lyckligtvis var lägenheten relativt bra anpassad för den som drabbas av rörelsehinder. Birgitta behövde

bara be kommunen om en automatisk dörröppnare till entrédörren till huset. Badrum, kök och sovrum fungerade bra att använda. Det som behövdes var några extra hjälpmedel som till exempel duschstol och få lite hjälp av Åke ibland. Birgitta fick också hemtjänst.

Åke och Birgittas lägenhet har en fin balkong men huskonstruktionen gör att balkongdörren märkligt nog ligger en halvmeter över vardagsrummets golv. För att komma ut på den måste man således ta en trappa på några steg. Hon bad Hjälpmedelcentralen om en mobil ramp och så länge hon kunde använda en manuell rullstol gick det bra. Åke orkade putta henne upp till balkongen.

Efter ytterligare en tid blev Åke också sjuk, och kunde inte längre

hjälpa Birgitta. Dessutom drabbades Birgitta själv av ytterligare sjukdomar och tvingades börja använda en mindre eldriven rullstol inomhus och elskoter utomhus. Nu kunde hon plötsligt inte längre ta sig ut på balkongen med den mobila rampen. Någon slags fast monterad rullstols-hiss behövdes.

Så under sommaren 2018 vände sig Birgitta till kommunen för att få hjälp med denna bostadsanpassning. Hon träffade först en arbetsterapeut, som besökte Birgitta hemma i lägenheten. Arbetsterapeuten kunde bara bekräfta att Birgitta var multisjuk och inte klarade nivåskillnaden ut till balkongen. En lämplig lösning på problemet skulle vara att installera en slags rullstolshiss särskilt gjord för små ytor. Därefter lämnades ansökan in till kommunen.

Efter ett par månader, kom kommunen med sitt beslut. Det blev avslag på ansökan. Nu tror du kanske att kommunen sade nej för att de ansåg att Birgitta klarade att komma ut på balkongen?

Icke. Kommunen menade i stället att en loftgång, av kommunen kallad "terassyta", var tillräcklig som uteplats. Du som läsare kan skaffa dig en egen bild av det på bilden här intill. Denna kala betongyta utan utsikt, ligger mellan lägenhetshuset Birgitta bor i och ett intilliggande bostadshus. För att nå den behöver Birgitta hjälp att ta sig ut i trapphuset genom två portdörrar och ta hissen ner.

Kommunen hänvisade till allmänna råden i Boverkets Byggregler. Där nämns att "Balkong, uteplats eller dylikt bör finnas i anslutning till bostaden". Detta menade kommunen, hade även byggherren och entreprenören konstaterat vid platsbesök av Statsarkitektkontoret då bostäderna byggdes.

Birgitta hade nu tagit kontakt med Neuro och jag hjälpte henne med överklagan till Förvaltningsrätten under hösten 2018. Vi ansåg utöver att Birgittas behov var styrkt, att det fanns andra exempel på tidigare fall där personer som ansökt om tillgång till balkong beviljats bostadsanpassning. I de fallen hade det aldrig varit tal om hänvisning till någon yta långt bort från bostaden.

Under våren 2019 kom förvaltningsrättens dom – avslag även där för Birgitta. Domstolen tyckte inte det fanns skäl att tillgängliggöra Birgittas balkong: "Det som Birgitta har anfört om att uteplatsen inte är hennes privata, att den ligger i anslutning till en loftgång mellan två hus, att lägenhetsinnehavare förvarar sina förflyttningshjälpmedel där samt vad som i övrigt har framkommit i målet förändrar inte bedömningen".

Detta kallar kommunen en passande terrassyta för inspiration, vila och återhämtning.
Foto: Privat

Då detta fall, förutom det besvär det förstås innebar för Birgitta, även var principiellt intressant, erbjöd jag mig att överklaga vidare, via kammarrätten ända upp till Högsta Förvaltningsdomstolen. Vi påpekade att om även om kommunen då lägenheterna byggdes, godkände avvikelser ifrån byggreglerna med hänvisning till loftgången, gav det inte Birgitta rätt att inrätta en egen uteplats där (om hon nu skulle komma på den tanken).

Högsta Förvaltningsdomstolen, HFD, är i princip en prejudikatdomstol och skapar vägledande avgöranden. Vi ville att HFD skulle medverka till att komma med riktlinjer angående vilka krav som skall ställas på en alternativ uteplats. "Vi menar att enbart det förhållandet att Birgitta tillfälligt kan sitta i sin rullstol på en loftgång, avsedd för förvaring och förbipasserande, kan inte anses tillfredställande. Detta skulle innebära att bostadsanpassning för en uteplats skulle betraktas som obehövlig om en person med funktionsnedsättning kan ta sig utanför bostaden och parkera sin rullstol till exempel på en trottoar. Rimligt är att en alternativ uteplats skall kunna ge den avskildhet och möjlighet till rekreation, avkoppling och samvaro, som förknippas med en uteplats/balkong".

I oktober 2019 kom besked från Högsta Förvaltningsdomstolen. De nekade att ta upp Birgittas fall. De ansåg att det inte behövs förtydliganden i praxis.

För att summera; Det var alltså juridiskt rätt av kommunen att neka Birgitta hiss till hennes balkong och hänvisa henne till loftgången, nej förlåt "terassytan".

Så vad gör Birgitta nu då? Jo när hon vill ha frisk luft får hon genomföra följande procedur:

1. Ta hjälp att förflytta sig till elmpeden
2. Få hjälp att ta sig ut genom två dörrar
3. Ta hissen två våningar ner och sedan ut på gatans trottoar.

För loftgången kommer Birgitta inte använda. Hon har under drygt 15 års tid aldrig sett någon person sitta och koppla av där. Och det kan man kanske förstå. För vem skulle vilja sitta bland parkerade elrullstolar och barnvagnar utan utsikt, om man kan sitta på sin balkong? ●

MAGNUS ANDERSSON
KOORDINATOR RÄTTSOMBUD NEURO

MEJLADRESS: RATTSSOMBUD@NEURO.SE